

'Duitsers willen wat te kiezen hebben'

'Wahlbeobachtungen' van Krijn Thijs

Achtergrond - 23 september 2009

Duitsland maakt zich zorgen over de toekomst van de parlementaire democratie, zoveel is duidelijk. Dat vertelt verkiezingswaarnemer Krijn Thijs na een gesprek met socioloog Aiko Wagner en oud-Bondsdagvoorzitter Rita Süßmuth. “Partijen die elkaar bij voorbaat uitsluiten, zijn ondemocratisch bezig.”

Zo, dat is een ferme uitspraak.

“Duitsland is niet onzeker over de democratie, maar wel over zijn parlementaire stelsel. Dit bleek ook uit de statistieken van de socioloog Aiko Wagner van het Wissenschaftszentrum Berlin.

Uit alle beschikbare cijfers blijkt dat de Grote Coalitie tussen CDU en SPD waarschijnlijk wordt voortgezet. Daar hebben beide partijen en de kiezer eigenlijk helemaal geen zin in. Maar het systeem en de ontwikkeling van de partijen wijzen wel die richting uit.”

Dat is toch niet zo erg?

“Wel als alleen een nieuwe Grote Coalitie of een regering van CDU en FDP realistisch zijn. Alle andere mogelijke combinaties wijzen de betrokken partijen zelf af of hebben geen draagvlak onder de kiezers. Duitsland is net als Nederland een democratie met een meerpartijensysteem, maar het is zorgwekkend dat alleen die twee coalities tot de mogelijkheden behoren.

De FDP wil dolgraag regeren, maar alleen met de CDU. Anders hoeft het van de liberalen niet. De SPD sluit op haar beurt iedere samenwerking met Die Linke uit. Dit is eigenlijk heel ondemocratisch en oneerlijk naar de kiezer.

Dat zie je ook aan de opkomst, die al enkele jaren op rij daalt. Als mensen het gevoel hebben dat er niets te kiezen is, blijven ze thuis of stemmen ze op een partij met extreme denkbeelden. Vooral kiezers die zich niet door de gevestigde politieke partijen vertegenwoordigd voelen, kunnen verder uitwijken naar links of rechts.”

Heb je ook oplossingen gehoord voor dit gebrek aan betrokkenheid?

“Geen concrete. Het belangrijkste is dat de kiezer zich betrokken voelt bij de

politiek. Zo opperde de oud-voorzitter van de Bondsdag Rita Süßmuth dat Duitse immigranten stemrecht zouden moeten krijgen. Wie geen Duits paspoort bezit heeft geen stemrecht. Zo leven dus miljoenen mensen in Duitsland die politiek gezien langs de zijlijn staan.

Immigranten betrekken is een aardig idee, maar geen oplossing. Het gaat ook om de ontwikkeling die de Duitse politieke partijen de laatste jaren hebben doorgemaakt. Vooral de middenpartijen CDU en SPD verloren veel vaste aanhang door de opkomst van andere partijen als Die Linke en de Groenen. Daarbij is het hele kiesstelsel dringend toe aan vernieuwing, maar dat ligt in Duitsland heel moeilijk.”

Waarom is bestuurlijke vernieuwing zo moeilijk in Duitsland?

“Omdat niemand weet hoe. Het Duitse kiesstelsel is nu eenmaal log en onoverzichtelijk door het [federale systeem](#). Ik weet zeker dat de volgende regering gaat bekijken of het hier en daar is aan te passen, maar ik denk niet dat er drastische besluiten zullen worden genomen.”

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/3381/duitsers-willen-wat-te-kiezen-hebben>